

Mgr. Et. Mgr. Veronika Malechová

Diagnostika lexikálně-sémantické jazykové roviny u dětí předškolního věku

A u dětí s vývojovou dysfázií

Posudek oponenta rigorózní práce

Ve svém projektu rigorózní práce si autorka klade za cíl, po prvotním představení základních koncepcí vývoje dětské řeči, ověřit v našich jazykových podmínkách do češtiny převedenou verzi ve světě hojně užívaného testu Peabody Picture Vocabulary Test u předškolních dětí a dále aplikovat jej u skupiny dětí s vývojovou dysfázií.

V literárně teoretické části předkládá hlavní nosné koncepce vývoje řeči v historickém pohledu. Prokazuje tu dobrou obeznámenost s relevantními pojetími a schopnost předložit je ve výstižné a srozumitelné podobě. Prokazuje tak, že dovede dobře zacházet s odbornou literaturou. Snad jen maličkost: při výkladu Piagetova konceptu předkládá jeho terminologii v češtině, v závorce pak ji dokládá anglickými termíny. V seznamu literatury sledujeme, že čerpala z českých popř. anglických překladů Piagetových prací, které původně byly psány ve francouzštině. Zdá se mi, že by mělo smysl uvádět leda původní termíny ve francouzštině, pokud jsme odkázáni na anglické překlady, stačilo by nejspíš zůstat u českých ekvivalentů. Ale to jen zcela na okraj.

Zvláštní kapitolu věnuje autorka diagnostice lexikálně-sémantické roviny jazyka. Předkládá přehled užívaných metod počínaje prostým pozorováním a zaznamenáváním spontánní komunikace až k rozličným testům naší i zahraniční provenience. Referuje tu i o testech inteligence, nakolik se zabývají verbální složkou intelektu. S ohledem na další cílovou skupinu věnuje ve svém úvodním výkladu pozornost vývojové dysfázii. Je zřejmé, že autorčiny znalosti přesahují rámec běžného zájmu psychologů, ukazují na dobré předběžné vzdělání i styčných oborů. Do problematiky dysfázie proniká do hloubky, zabývá se se zdarem i teoretickými výkladovými rámci a etiologií a diagnostikou a to vše na širším základě mezioborového přístupu.

V empirické části práce seznamuje nás autorka nejprve podrobněji s metodou PPVT. Nejprve podrobně popisuje materiál a administraci a přibližuje historii testu. Přibližuje psychometrický koncept testu (odchylkové a normativní vývojové hodnoty). Autorka paralelně k obrazovému materiálu testu přeložila stimulační slova do češtiny, a to pro obě verze testu. Popisuje diferencovaně specifické rysy převodu testu.

V pilotní studii ověřila českou verzi testu na vzorku 236 dětí ze sedmi mateřských škol ve věku od 2, 6 do 7, 0 roků. V dalším zpracování rozdělila testované děti do kategorií s odstupem půl roku. Srovnává svoje výsledky s výsledky získanými na amerických dětech a u obou forem testu. Porovnává také výkony chlapců a dívek, aniž shledala zřetelnější rozdíly mezi pohlavími. Užité statistické postupy sledávám jako případné.

V další etapě práce prohloubila autorka zkoumání možností aplikace testu u českých předškolních dětí jeho aplikací u dalších 144 dětí v předškolním věku. Dále prohlubuje

statistickou náročnost ověřování. V následné diskusi se zabývá možnostmi i limity této metody při diagnostice v českém prostředí.

Nakonec připojuje ještě výsledky získané na vzorku 29 dětí ve 4 logopedických ambulancích Jihočeského kraje srovnatelného věku. I zde narazila na smysluplné souvislosti.

Je zřejmé, že práce rostla postupně, má několik vývojových vrstev – tu prvou, jež byla i prací diplomní, a na ni navazující rozšíření a prohloubení ve smyslu zahrnutí dalších dětí předškolního věku a na děti s vývojovou dysfázií. Toto navázání na předchozí práci se ukazuje být smysluplným. Diplomní práce, jež byla východiskem, je pro takové pokračování dobrým základem. Navazující studie ukazují pak slibnou cestu, jež perspektivně může vést k tomu, že se test stane součástí diagnostického vybavení dětských psychologů a logopedů. V tomto smyslu také práce naplňuje kritéria kladená na práci rigorózní, považují ji za zdařilou a schopnou obhajoby s pozitivním výsledkem.

14. 3. 2016

PhDr. Jaroslav Šturma